

Ханты Ясаң

Основана
1 ноября 1957 года

22.04.2021
№ 8 (3572)

Вўды давўлды вєр елды тўды

Вўды давўлды ханты айлат хє Клим Кантеров пухиел, И. Самсонова вєрум хур

Шуши мир
пўта мєт
вудўн, нєпек

» 3

Пулўавўт вошн
Увўс мирўт
вўн мирхот вўс

» 4-5

Касум вошн
нявремўт
айкелўт
хўншты
вўнлўўсыйт

» 6

Вурўа
имен
юхтўс

» 8-9

Округ дума 51-мит мирхот

Вән кер тыләщ 19-митн округ дума 51-мит мирхот вәс. Ши пурайн депутатәт 25 вер нух вантсәт.

Ши мирхот юпийн округ дума кәща хә Борис Хохряков, вице-спикерәт Александр Сальников, Еремей Айпин па Наталья Западнава пида вәйтантапсы вәс. Метсыры айкеләт әкәтты ех округ бюджет олаңан иньщәссәт, юхлы Б.С. Хохряков лупәс:

» Бюджетәв 2,5 миллиард шойт вуха енмәс, тәнял арсыр верәта 16 миллиард шойт вух худтуптәсүв. Мет ар вух мир ймәлты, вәндтәты, әрәңа-щомәңа, хотәт

омәсты, машинайт йңхты әш талты па па верәта мәнәс.

Тәм ол 400 миллион шойт вух катра хотәт йира вўты вера мәнл. Ши тумпи 80 миллион мултас шойт вух хот пўңәлн нявремәт пәта юнтты хәрәт па вошәт күтн сўмәт ташәт, юх пайт па па хурамәңа верты вера мәнл.

Ши юпийн округ губернатор Н. Комарова ясаң олаңан лупәс, мата ут

лўв кашәң юхи хәшум тыләщн путәртәл. Тәнял округев луваттыин 175 хуят культура верәт, мир ймәлты, вәндтәты, мира нәтты верәт арталәсәт па уша версәт, хуты ши верәт йма ләщәтман вәлдәт. Елды лупәс: «Тәмәш рәпата елды тәты мосл, дәлн мәшәң еха арсыр тәхета кеншәка мәнты ат вәс».

Ши тумпи тәм мирхотн депутатәт поступсы вўсәт, хуты 16 ол луват вәнты нявремәт автобусәт эвәлт ким вошитты ән рәхл. Округ дума кәща хә лупәс:

» Ши олаңан феде-

ральной поступсийн хәншман вәл.

«Югра-Классик» етнхот алыты хотн «Думать по-югорски» немпи кәсупсийн кәсум ех ишәкты непекаәт еша холумсәт. Ши ех эвәлт «Хәнты ясаң» па «Луима сәрипос» немпи газетайңәлўвн рәпитты ех иши вәсәт. Н. Вах хәлмит тәхия питәс. Г. Кондина, Н. Рагимова, Л. Теткина, У. Данило, Т. Мерова, И. Самсонова па Л. Гурьева ишәкты непекаәт еша павәтсәт.

Путәр хәншәс:
Людмила Гурьева

Хәнты па вухаль ясаңңән елды тәты верәт

Вән кер тыләщ 14-мит хәтәлн Ёмвошн шуши мир вәлупсы па рәт ясәт елды тәты вер әхтыин вән мирхот вәс. Тәм вәйтантапсы Югра мўв кәща ләңкәр хә Алексей Забозлаев тәс.

Оса верәт тәты департамент хуща рәпитты ими Алина Халилова шуши мир рәт ясәтн есәлты газетайңән, телевидения олаңан ай павтәс:

» Ёмвош округ бюджет вухәт эвәлт 2020-мит олн рәт ясәтн ай нявремәт кеша журнал верты пәта нәтупсы вухәт кәсупсы мухты мәлдыйт. ООО «Ханты-Пресс» немуп тәхи 999 600 шойт вух па ООО «СосьваЭтноТур» немуп тәхи арап субсидия нәтупсы вух еша павәтсәңән. Ши тәхеңәнән рәпитты ех хәнты ясаңңән «Хәтдые» немпи хәт журнал версәт па вухаль ясаңңән «Витсам» немпи хәт непекаәт ай няв-

ремәт кеша хәншәт. Нявремәт кеша кашәң непекаәт лапәтсотн есәлсәт.

Щәлта 2020-мит олн «Хәнты ясаң» па «Луима сәрипос» газетайңәна грантовой вухн нәтсайт. Ши вухәт унтасн айкел хәншты ех «Хәнты Манси Мир» немуп сетевой издания интернет хуща ләщәтсәт. Щәта айкеләт хәнты, вухаль па рўщ ясәтн хәншман вәлдәт.

Ши тумпи Ёмвош округн хәнты па вухаль ясаңңәнән «Хәнты ясаң» па «Луима сәрипос» газетайңән етләңән. Хәнты мир газета округ луваттыин кәт шураәс 166 хәннехә лўңәтл. Вухаль ех непекаәт и шураәс 710 хәннехә хәншлтәл.

Тәм газетайңән тыләщ мәр кәт пўш етләңән. Ши утәт интернет хўват: www.khanty-yasang.ru тәта вантты рәхл. Ин шуши мир газетайңән йилуп щирн рәпитләңән, айкеләт социальной сеть хуща лўңәтты рәхл.

Щәлта Нижневартовск вошн «Варта» газетайн рәпитты ех Ёмвош округ 90 ода ювум кеша «Мўң увәс мир» вер ләщәтсәт. Лыв шуши мир олаңан 10 лопас газетайн хәншсәт.

Телевидения хўват иши рәт ясәтн айкеләт ләщәтләйт. «Россия-1» Федеральной канал хуща хәнты па вухаль ясаңңәнән «Увәс мир путәр» передачайңән лапәт мәр и пўш етләңән.

Ши тумпи хәнты па вухаль ясаңңәнән лапәт мәр и пўш «Ёмвош шўняң ех» вер вантлўв. «Югория» тәхийн рәпитты ех «Угорское наследие» немпи ут па ләщәтләт. Лыв шуши ех вәлупсы па арсыр айкеләт олаңан путәртләт. Финно-угорской мир вәлупсы олаңән иши тәм канал хуща уша верты рәхл.

Елды кәща ех увәс мира нәтты «Концепция устойчивого развития коренных малочисленных народов Севера ХМАО-Югры» немуп поступсы олаңән путәртсәт.

Путәр хәншәс:
Ульяна Данило

Югра мўвн верум дѳтутят

Ван кер тылѳщ 9-мит хятѳлн Югра мўв оса ѳх тѳхийн «Час с министром» немуп мирхот вѳс. Оса верят ѳхтыйн рѳпитты хуятѳт Ёмвош округ промышленной верят тѳты тѳхи кѳща Кирилл Зайцев пида путремѳсѳт.

К.С. Зайцев ай пав-тѳс, муй иты дыв вой-хўд ѳнмѳлды ѳха «Развитие агропромышленного комплекса» немуп поступ-сы унтасн нѳтлѳт:

» Югра мўвн хўл, вонь-шумутѳт ѳвѳлт арсыр дѳтутѳт верлѳйт. Щи тумпи фермер ѳх мисѳт, пѳрщѳт, ошѳт па ловѳт ѳнмѳлдѳт. 2020-мит олн олѳн пўш

мўн грант вух щирн вой-хўд ѳнмѳлды хоттел ѳха нѳтсўв. Тамѳщ нѳтупсѳт унтасн мир рѳпатайна йисѳт.

Елды Кирилл Сергее-

вич ясѳн ѳвѳлт уша йис, Югра мўв ѳвѳлт ООО «Нижевартровский рыбоконсервный комбинат» «Санта-Мария» па ООО «Регион-К» немуп тѳхеѳн па хон пѳлѳк мўвѳтн Югра хуца верум арсыр дѳтутѳт тынылѳнѳн.

Путѳр хѳншѳс:
Ульяна Молданова

Шуши мир пѳта мет вудаҢ непек

Ван кер тылѳщ олѳнитумн мўн «Хѳнты ясѳн» па «Луима сѳрипос» газетайнѳлўв ѳсѳлды тѳхия округ дума депутат, Россия мўвев Увѳс мирѳт ассоциация кѳща лѳнѳкѳр хѳ, ар ол мѳр «Югра дылнуптѳты» оса тѳхи кѳщя вѳлум нумсѳн хѳнты хѳ Александр Новьюхов юхтылѳс.

Лўв мўнѳва увѳс мир-лўв немасья реестр вудаҢ непека нух хѳншты вер олѳнѳн айкелѳ тѳс. Депутат лѳнѳхал, лѳлн мўн, айкелѳт лѳщѳтты ѳх, щи мосты вер олѳнѳн округевн вѳлды шуши мира айкелѳт ат тѳсўв па ймсыева ат путѳртсўв, муй щирн вохты непектѳса нух лѳщѳтты мосл.

Щиты уша йис, хуты 2021-мит ол вўш ѳвѳлт 2023-мит ол вѳнты шуши мир вохты непек хўват немасья федеральной реестра нух хѳншты питлѳйт. Вантѳ, ѳшавѳл па щи реестр – хѳнты, вухаль па юрн мирлўв пѳта мет вудаҢ непека тѳйты питлѳы. Щи пѳта кашѳн увѳс хѳннехѳя щив нух хѳншаньщты мосл.

Вантѳ, реестр ѳвѳлт уша йил, хуты нын – шуши мир хѳннехѳ, кимит вер – щит арсыр вух нѳтупсѳт ѳша холумты веритлѳты, хѳлмит вер – шуши хѳннехѳйт Россия

мўв поступсѳтн лавѳлман тѳйлѳйт. Щѳлта университета, института, колледжа вѳнлтыйлды щира юхтум пурайн, кўш вой-хўл веллѳслуман па па мосты верн – иса реестр хўват уша павѳтлѳы, йна муй ѳнтѳ нѳн шуши мир ѳвѳлт хуят.

2021-мит ол вўш ѳвѳлт шуши ѳх реестра нух хѳншты ван вер Россия мўвев арсыр мир верѳт ѳхтыйн федеральной агентства ѳх тѳты (рўш щирн ФАДН) питлѳт.

Югра мўв депутат хѳ А.В. Новьюхов мўнѳва щиты лупѳс:

» Мет йм, хуты округевн хѳнты па вухаль ясѳнѳнѳнѳн айкелѳт лѳщѳтты ѳх вѳлдѳт. Нын ѳнтѳ тѳп ѳнѳки ясѳнѳн шуши мирлўва айт павѳтлѳты, нын рѳт ясѳнѳн лѳрамтлѳты па елды шавиман тѳйлѳты. Округевн вѳлды хѳнтылўв, вухальлўв па юрнлўв нын лѳщѳтум газетайнѳн

Вѳйтантупсы пурайн. Н. Меров верум хур

муй телевидения хуца ищи рѳт ясѳнѳн верум кинайт лавѳлдѳт, нын путѳрдана ѳвѳлдѳт, нын ясѳнѳн хѳлѳнтман тѳйлѳт. Мўн нѳмѳслўв, нын – нумсѳн па непекаѳн ѳх, щи пѳта мет сыры интернет мухты реестра нух хѳншаньщлѳты, щѳлта ѳнѳкилѳна-ащилѳна, вѳна пѳлка ювум рѳтналана па иса тынѳн мўвевн вѳлды увѳс хуятлўва газетайнѳн хўват мосты непек лѳщѳтты па ФАДН хуца китты нѳтлѳты.

Щиты мет олѳнѳн вохты непек хѳншты мосл, щи тумпи сѳма питум олѳн Свидетельства непек хура

вўты, нотариус хуца щив ѳш пос па печать пунты. Щѳлта www.fadn.gov.ru сайт хуца «Обращение граждан» немуп раздел хуца вохты непек ищи хѳншты мосл, щив сѳма питум непек хур пилѳтты.

Кашѳн шуши хѳннехѳя нумса пунты мосл, хуты вѳн реестр тѳхия нух хѳншаньщты верѳ тѳп кѳт ол мѳлы. Щи пѳта 2023-мит ол вѳнты Югра мўвн вѳлды хѳнты, вухаль па юрн мира вудаҢ непека хѳншаньщты щир вѳл.

Путѳр хѳншѳс:
Ирина Самсонова

Пулңават вошн Увас мират

Вән кер тылăщ 4-8-мит хăтлăтн Ямал мўв вулаң Салехард вошн Увас мират кимит вән мирхот вэс.

Хўл велпăслăты, вўды лавăлты, вой велты верат елды тэты

Вән мирхотн хўл велпăслăты, вўды лавăлты па вой велты верат елды тэты олаңан тăхи рэпитăс. С.Н. Харючи мирхот пўншман лупăс:

» Иистелн мўң мирлўв увас мўвева юхăтмелн вўды лавăлман, хўл велпăслуман па вой велман вэлты питсăт. Интам ши верат елды тэты тăхетн шуши мир йис вэлупсы елды тэлăт, нявремат рэт ширн путăртлăт.

Увас мир ассоциация кăща хэ Г.П. Ледков рэпатаел олаңан айкел тэс:

» Мăнум 2020-мит олн Россия мўвев думайн шуши мир олаңан поступсэт йилпатсыйт. Тăмхăтл ма йилуп поступсэт олаңан луплум:

- ◆ щит шуши мир Реестр олаңан поступсы;
- ◆ муй ширн мўв илпи питы вуй, газ вўты ех шуши

мир вэлты мўват шăкăлтум юпийн компенсация вух сухуптăты питлăт;

◆ увас мўвăтн вэлты лыв саттэла вер тэты ех вух нётупсэт олаңан поступсы па ши вер тэты пăта немасыя совет тăхи лэщăтлы.

Лўв яснăл ширн, елды шуши мир олаңан поступсэт йилпатты питлўйт.

Вўт кертат (ТТП) олаңан путăртмалн Г.П. Ледков лупăс, хуты Россия мўвев луваттыйн ТТП тăхет вэллăт. Югра мўвн 477 вўт керт вэл, щит 25 % аратиса Югра мўв эвăлт, Якутияин – 59 вўт керт вэл, 2016-мит олн Хакасияин и щимăщ тăхи пўншы, Ненецкой автономной округ хуца – 8 вўт керт вэл. Юхи хăщум олаңан немулт тăхийн ТТП тăхи ан пўншы.

Ши тумпи лўв природной паркăт олаңан ай тэс:

» Юхи хăщум олаңан арсыр мўв лавăлты тăхет, природной паркăт

пўншсыйт. Мўң вулаң поступсы вўсўв – природной паркăт пўнăлн вэлты увас шуши мират тэрум пăта щив яңхты веритлăт.

Лўв касăлты вўлең ех прописка вер олаңан щиты лупăс:

» Тăм йис вэнтн касăлты вўлең ех кертатн хотат ан тăйлăт, ширн прописка ищи антэм. Ямал мўвн интам вўлең ех кэщайт рэпитты хотн ханшаньшман вэллăт, щит вер хэн? Тăмхăтл вэнтн ши вер ан тўңматсўв.

Г.П. Ледков эвăлт уша йис, ин Таймыр мўвн этнологической экспедиция ученой ех рэпитлăт па уша верлăт, муй ширн шуши мират вэллăт, йис вэлупсэл елды тэды муй антэ, нявремат рэт ясăң тăйлăт муй антэ, мўв илпи тащ вўты ех шуши мира нётлăт муй антэ па па верат олаңан. Ин Увас мир Ассоциация ех этнологической экспедиция олаңан немасыя федеральной поступсы лэщăтлăт, лэлн елды госдума депутатат ши поступсы ат вўсăт.

Юхи хăщум яснăтн Г.П. Ледков лупăс:

» Мўңева елды йис верлўв, щит вўды лавăлты, хўл велпăслăты, войт велты, воньшумутат акăтты верат елды тэты мосл па ши верат эвăлт вухăңа йиты. Мосл, лэлн кашăң шуши хуят рэпата ат тăйс. Интам мўңева шуши мир общинаята нётты мосл, лэлн лыв елды иса Россия мўвев ех ат лăпăтсăт.

« Увас мир ассоциация айлат ех тăхи кăща хэ С.В. Япту-нэй ийха рэпитты ехлал пила

Тăм секцияин ар хуят лупсăт, лэлн елды вўды лавăлты, хўл велпăслăты, войт велты верат экономика а т ханшсыйт, вантэ, ши юпийн ши верат елды тэты пăта вухн нётты питлўйт.

Хăтл етты пелăк мўват Увас мир Ассоциация кăща лăңкар не Л.А. Обзял лупăс, хуты лыв хуцела шуши мират мосты пураин хўл велпăслăты ан веритлăт. Хўл мăнты пураин мет сыры хўл завод па ал ех велпăслăлăт, тэп кăт лăпăт мăнум юпийн шуши мира хўл велты рăхл, щит вер хэн? Вән кер тылăщ 14-16-мит хăтлăтн Владивосток вошн хўл велпăслăты вер тэты ех вән мирхот вэс, мосăң, щăта ши нўшайт тўңматты питлўйт.

«Ямал – шуши мира» немпи ассоциация тăхи кăща Э.Х. Яунгад ай тэс, хутыса Ямал мўвн вўды тащ лавăлты вер мăнл:

» Мўң хуцева 80 тăхи ех вўды лавăлты вер тэлăт. Лыв саттэла вер тэты 3 мултас тăхи ех ар вўды тăйлăт. Ямал мўв луваттыйн 650 шурăс вўды лавăллы, щит эвăлт 169 шурăс вўды – совхозн, 97 шурăс – общинайтн па 384 шурăс – лыв саттэла вер тэты ех. 2016-мит олн мўң хуцева вўды лавăлты вер олаңан йилуп поступсыйн вўлең ех нётупсэт олаңан ханшман вэл. 2020-мит олн 2 300 тонна арат вўды нюхи лэщăтсы, ши пăта 60 шурăс вўды хурсы. 390 тонна арат вўды нюхи па хон пелăк Финляндия па Германия мўвнăна китсы. Мўң хуцева шеңк ар вўды, ширн щăхрăт йилпатты ан веритлăт, ширн 2019-мит олн йилуп ширн вўды тăйты вер тэты олаңан нэмăсты питсўв. Вўды лавăлты

ВЭН МИРХОТ ВЭС

Югра мўв делегатат

Вэндтаты вер тэты секцияйн. Л. Гурьева верум хурӑт

кӑт тӑхи кӑщайнӑн 15 миллион шойт грант вух ёша холумсӑнӑн. Ши вух унтасн лыв вўдэт пӑшас хуща тӑйты питлӑт. Мўн уша верты питлўв, щиты вўдэт тӑйты мўн пӑтэва ям муй ӑнтӑ? Ши вер еллы яма мӑнл ки, щиты вўдэт тӑйты питлўв. Интӑм мўнева ар вўды ӑн мосл. Ин мўнева щӑхрӑт шавиты мосл па иса верты, дӑдн таш дӑвӑлды вер еллы яма ат мӑнӑс, вўды нюхи эвӑлт арсыр еплӑн летут верты, шуши мир йис вӑлупсӑв дӑвӑлды па еллы тӑты мосл. Россия бюджет эвӑлт вух нӑтупсӑт унтасн мўн хущева вўды дӑвӑлды вер еллы тӑты питлўв.

Югра мўв делегат, округ дума депутат А.В. Новьюхов вўт кӑртӑн мобильной электронной ӑшколайт оӑнӑн ай тӑс.

Вэндтаты вер, йис вӑлупсӑв па рӑт ясӑн...

Тӑм вӑн мирхота па хон пелӑк мўв верӑт вантман тӑйты министерства эвӑлт хӑ С.А. Чемарӑв вӑс, лўв лупӑс:

» Россия мўвевн шуши мир ясӑт дӑвӑлман тӑйлыт, щирн ООН кӑщайт 2022-2032-митолӑт – щит шуши мир яӑ оӑлуп постӑты питлўв, щит пурайн вӑндтӑты, цифровизация па йис вӑлупсӑв верӑт вантман тӑйты питлўв.

Россия мирӑт ясӑт дӑвӑлды фонд кӑща не С.А. Нуждина ай тӑс, юхи хӑщум оӑтн щит фонд ӑх вухн нӑтсӑт 17 ясӑн хўват 64 киника есӑлды, тӑнял рӑт ясӑн дӑвӑлды щира 50 вер тӑты нӑтсы.

Рӑт ясӑт ассоциация кӑща не Ф.М. Леханова лупӑс, шуши мир 40 ясӑн эвӑлт няврӑмӑт 23 ясӑн ӑшколайн вӑндтӑлӑт, щит эвӑлт 16 ясӑн – факультативной щирн, тӑп лапӑт ясӑн урок иты.

Ямал мўвн вӑндтӑты вер тӑты департамент кӑща не М.В. Кравец ай тӑс:

» Мўн хущева 2,5 щурӑс няврӑм 7-мит ол вӑнты ӑнкет-ӑцет пида кӑсӑлӑт. ӑшкола елпийн няврӑмӑт кӑртӑта тӑлыит па вӑндтӑйлды щира лӑщӑтлыит. Мўн округевн

няврӑмӑт дӑпӑт мӑр кӑт щос рӑт ясӑн па и щос рӑт литература вӑнтӑлӑт. 2020-мит олн ӑшкола-интернат етшуптум няврӑмӑт еллы вӑндтӑты пӑта сертификат непек ёша холумдӑт.

Камчатской мўв депутат не Г.Л. Королӑва лупӑс, 327 алеут эвӑлт тӑп 85 ол луват и хуят рӑт ясӑн тӑйл.

Вӑн кер тылӑщ 6-мит Увӑс мир II форум пўншум пурайн вӑн кӑщайт, щит Г.Д. Ледков, М.М. Магомедов, Д.А. Артюхов, Н.В. Комарова, Д.Н. Кобылкин, В.В. Якушев, И.В. Баринов вўща ясӑт лупсӑт. Щит пурайн «Югра лыднуптӑты» тӑхи кӑща не Л.А. Алфӑрова В.В. Якушев эвӑлт вӑн ишӑкты непек ёша холумтӑс.

Щит юпийн вӑн мирхот еллы рӑпитты питӑс. Щит пурайн хўл велпӑсӑды вер тӑты тӑхи кӑща хӑ И.В. Шестаков лупӑс, тӑм вӑн мирхот юпийн лыпӑт хойты тылӑщ 1-мит хӑтл вўш эвӑлт хўл велты вер пӑта йилуп поступсӑт тывлӑт. Щит тумпи 2022-

мит ол вўш эвӑлт шуши мира хўл велты пӑта вохты непек хӑншты ӑн мосл.

Югра мўв кӑща не Н.В. Комарова эвӑлт уша йис, ешавӑл округ МФЦ па ФАДН кӑщайнӑн шуши мир Регестра нух хӑншанщты непек хуща ёш посӑн пунӑнӑн.

Ӕхӑт Увӑс мир IX съезд вӑс, щӑта Увӑс мир Ассоциация тӑхи кӑща хӑ Г.П. Ледков рӑпатаел оӑнӑн ай тӑс, кӑща пирисув, Резолюция непек лӑщӑтсув па нӑмӑссув, муй щирн еллы рӑпитты питлўв.

Пириты щира кӑт хуят вӑс, щит Увӑс мир Ассоциация кӑща хӑ Г.П. Ледков па Югра мўв Советской район «Югра лыднуптӑты» тӑхи эвӑлт В.В. Вискунов. Ар хуят Г.П. Ледков пирисӑт.

Увӑс мир II-мит форум Горнокнязевск Тайшин хӑнты кӑнащ кӑртӑн етшӑс.

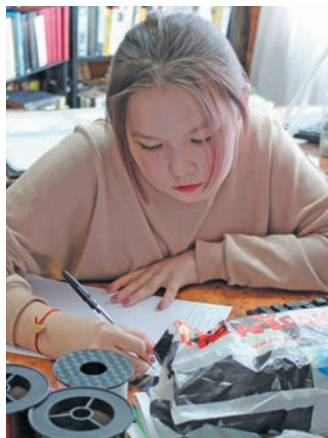
Путӑр хӑншӑс:
Людмила Гурьева

Касум вошн нявремәт айкеләт ханшты вәнлътәсыит

Вән кер тыләщ 3-5-мит хәтләтн Нуви сәңхум район Касум вошн ма нявремәт пила «Айкеләт ханшты айлат хуят» вәнлътәты хәр версум. Щәта Касум вош ашколайн вәнлътәйт-ты пушхиет әктәщсәт.

Мет олаң пүш щимәщ Мирхот 2015-мит олн Касум вошн версы. Щи вәйтәнтупсы Раиса Решетникова тәс. Щәлта нявремәт 2017-мит олн айкеләт ханшты па хур вүты вәнлътәйтсәт. Щи пурайн шив газетаев эвәлт Раиса Решетникова, Ульяна Данило па Ирина Самсонова, щи тумпи Марий Эл мұв эвәлт хур вүты хә Денис Речкин яңхсәт. Щәлта 2019-мит олн Касум вош нявремәт пила Надежда Вах вәйтәнтәләс. Тәм олн ма пушхиет вәнлътәты яңхсум.

Касум вошәң эви Надежда Белкина

Мирхот пурайн

Тәм пүш интернатн вәлты нявремәт вәнлътәйтсәт, дыв Вүтвош, Лорвош па ванән вәлты вәнлътә шушет эвәлт юхәтсәт. Дыв тумпелн вәнлътәйтлты хәра Касум вошәң эви Надежда Белкина юхтыләс. Иса мирхотн 16 няврем вәнлътәлтәс.

Касум вош интернатн вәлты нявремәт

Вера Аликова. Н. Рагимова верум хурәт

Олаңмит хәтлән ма пушхиета путәртсум, хутыса айкеләт па хәннехә олаңән путәр хәншты мосл. Щәлта дыв хоттел әхләл олаңән путрәт хәншсәт.

Елды хәтлән нявремәта кәсупсы олаңән путәртсум, мәта ут мұң редакцияевн версы. Ма лупсум, дәлн дыв кәртләл, вәнлът шушидал олаңән путрәт ат хәншсәт. Елды щи путрәт кәсупсыя китты щир тәйләт. Нявремәт вән путрәт вәнлътә шушидал, Вүтвош па Лор-

вош олаңән хәншсәт. Елды щитәт «Хәнты ясәң» газетаевн нявремәт пәта верум лопасн есәлләлүв.

Мосл, лупты, Касум вош интернатн вәлты итәх нявремәт хәнты ясәңән путәртләт, итәхәт ясәң хәлләт, тәп путәртты пищ ән тәйләт. Мет әмәщ, хуты щәта вәлты и эви елды айкеләт хәншты хуята вәнлътәйтлты ләңхал.

Щирн, мосәң, хәнты мұң газетаева рәпитты юхәтл. Интәм лүв 10-мит классән вәнлътәйтл, хәнты ясәңән йма путәртәл.

Редакцияевн мұң тәм проект әхтыйн 2015-мит ол вүш эвәлт рәпитлүв. Щи пура вүш эвәлт Сүмәтвош район Тәк, Саранпауль, Ләв вошәтн, Нуви сәңхум район Касум, Ваньщавәт, Полнавәт кәртәтн, Ёмвош

район Кышик вошн нявремәт айкеләт хәншты па газета есәлтә вәнлътәсүв. Ләңхалүв, дәлн хәнты щи пушхиет мұң хәнты па вухалә газетәйләлүва рәпитты ат юхәтсәт.

Путәр хәншәс:
Надежда Рагимова

Тӓмхӓтл хӓнты мир кӓтн 30 мултас учӓной хӓннехӓ вӓл. Мӓң учӓной мирев вӓн непекладн хӓнтӓт йис вӓлупсы, ясӓң олӓңӓн хӓншлӓт. Лывты памӓтты хуятӓт тӓйлӓт. Тӓм ванӓн Ирина Максимовна Молданова ищи учӓной неӓа йис.

Хӓнты ясӓӓл наука щирн дӓрамтӓл

Ирина Максимовна вӓндтӓты эвидал кӓтн

Лӓв ай кер тылӓщ 11-мит хӓтӓлн Москва хон вошн арсыр ясӓӓт вӓндтӓты научной институт хуца диссертация непекӓл вандтӓс. Ирина Молданова «Словообразовательные модели хантыйского глагола: семантика и функционирование (на материале казымского диалекта)» немуп рӓпата хӓншӓс. Лӓвӓда наука щирн нӓтман филологической наукайт доктор ими Валентина Соловар вӓс.

И. Молданова мирхотн омӓсл. Н. Рагимова верум хур

Лӓңхалум лупты, хӓнты мир учӓной ими В.Н. Соловар йм арат айлат ӓх наука щирн непекхӓншты нӓтсӓлӓ. Лӓв унтасӓлн диссертация непек хӓнты неӓӓт А. Шиянова, Г. Нахрачӓва, Р. Потпот па па хуятӓт хӓншӓт.

Ирина путӓртсӓлӓ, муй вӓрн наука непек хӓншӓс:

» Ма Югорской университет хуца вӓндтылум олдамн дипломной непек хӓнты ясӓӓт олӓңӓн хӓншсум. Щирн мӓнты вӓндтум ими Валентина Николаевна Соловар лупӓс: «Нӓң тӓса хӓнты ясӓӓңӓн путӓртлӓн, ясӓӓен йма тӓйлӓн, мосл елды научной непек хӓншты». Щиты ма лӓв пидала вӓянтсум рӓт ясӓӓем наука щирн

вӓндтӓты. Нӓл ол мӓр Югорской университетн аспирантура хуца вӓндтӓйлсум. Рӓпатаӓм хӓншты лавӓрт вӓс. Вантӓ, щи пурайн ма ӓмвош технолого-педагогической колледж хуца нявремӓт хӓнты ясӓӓа вӓндтуман рӓпитсум па кӓм ӓн тӓйсум сора научной непек хӓншты. Ин наука щирн хӓншум непекӓмн нух вантсем, муй иты хӓнты ясӓӓӓн глаголӓт тывлӓт. Сыры олӓтн тӓмӓщ рӓпата немӓлт хуят ӓн хӓншилӓс.

Муй пӓта ма наука щирн хӓнты ясӓӓем вӓндтӓты олнитсем? Ма ая вӓлмем вӓш эвӓлт иса ащем лупилӓс: «Ай эвие, вӓндтыла!» Ма нӓмӓслум, ащем ин тӓмхӓтл вӓнта вӓс ки, вера дӓлн амтӓс.

Ин Ирина Молданова ӓмвош технолого-педагогической колледж хуца нявремӓт хӓнты ясӓӓа вӓндтуман рӓпитл. Ирина Максимовна хуца щи нявремӓт яӓӓлӓт, хуятат рӓт ясӓӓа вӓндтӓты ӓха йиты лӓңхалӓт. Тыв юхӓтты ай хуятӓт арл пелӓк хӓнты ясӓӓ ӓн тӓйлӓт. Щи пӓта нюр йилпа рӓт ясӓӓ вӓндтӓлӓт. Щи тумпи лӓв Ас-угорской научной институт хуца хӓнты ясӓӓ дӓрамтты тӓхийн научной сотрудника вӓл. Ирина Максимовна йма па тӓса рӓпитты хошл. Молтан ӓх эви арсыр нумсӓӓ непекӓт хӓнты ясӓӓт тывты олӓңӓн хӓншӓс. Лӓв нумсӓӓ непеклад арсыр научной журнала верман вӓлӓт. Щӓлта нявремӓт вӓндтуман 12 ол мӓр рӓпитл. Ипӓш

лӓв Югра мӓвн эвет, пухӓт рӓт ясӓӓа вӓндтӓты ӓх кӓсты хӓрн хӓдмит тӓхи вӓйлӓс.

Лӓңхалум лупты, хӓнты ясӓӓев, йис мирев вӓлупсы олӓңӓн мет щи мосл учӓной непекӓт хӓншты. Вантӓ, мӓң учӓной ӓхлӓв нюр ӓплӓк лоньщ кӓтн шӓштӓл имурт, щит немл хуятн ӓн вӓндтум вер.

Тӓм айлат хӓнты эви Касум мӓвн Вӓтвошн ӓнмӓс. Ащел Максим Тимофеевич Молданов Нуви сӓңхум районӓн Вӓтвошн 41 ол мӓр ӓшколайн олӓңмит па ветмит класс нявремӓт вӓндтуман вӓс. Аӓкел Евдокия Максимовна Молданова (эви опрац немл Каксина) тӓс юл ӓнтты ими вӓс. Тӓм именеӓн икеӓӓн йртӓяӓ няврем ӓнмӓлсӓӓӓн, ар нявремӓӓ хотн Ирина мет ай эви.

Ирина Максимовна, филологической наукайт кандидата ювмен пӓта мӓӓ, «Хӓнты ясӓӓ» газетайн рӓпитты ӓх, амтӓӓ вӓща ясӓӓ китлӓв. Вӓлупсы хуват такасара шӓша, хӓнты мирен ясӓӓ елды тӓве. Най нӓмман, Вӓрт нӓмман тӓлаӓа па йма вӓда!

Путӓр хӓншӓс:
Ульяна Данило

ЁмвошЌ, мир вурЌаев хЌтл постЌсЌт

ВЌн кер тылЌщ 10-мит хЌтЌдн «Торум Маа» йис пурмЌсЌт тЌйты кЌртЌн ЁмвошЌ па вошева мойЌа юхтум мир ВурЌа имев ёмЌхЌтл постЌсЌт.

«Ёмвош ёх» немпи арЌ-якЌ неЌиет. Л.Гурьева верум хурЌЌн

НявремЌт ЌЌкет пилд юх шўкЌт эвЌлт тыхлЌт верлЌт.

Йис пура вўш эвЌлт арсыр тухлЌн войт киньша вурЌа мет сырыя увЌс мўвева юхЌтл. Щи пЌта мўЌ миров вЌдЌт, хути вурЌаев ки юхтЌс – товия йис. ТЌм ёмЌхЌтл округев луваттйин кашЌн кЌртЌн постЌды. Лыв хЌтл мЌр кўтЌдн вЌйтантйиллЌт, путЌртлЌт, якхот вантлЌт, «Куренька» немпи як яклЌт, содамЌт па хўл хошум йиЌк кавЌртлЌт. Юх нўвЌт эвЌлт тыхлЌт верлЌт, тови па вурЌа олЌнЌн арсыр путрЌт, амамЌтщет путЌртлЌт, ЌхЌл шЌпи навЌрлЌт па па сыр-сыр увЌс мир кЌсупсЌт лЌщЌтлЌт. ТЌм ёмЌхЌтл мировн шеЌк сЌмЌнЌ тЌйлы.

ХЌтл кўтуп юпйин «Торум Маа» рўтыщЌты хЌрн 800 мултас мир нявремЌт пилд ЌктЌщЌт. Щит вошЌн мир, лыв кўтЌдн мет вулЌн хЌннехЌ – Югра мўв кЌщЌ не Наталья Комарова, щЌлЌта ай тЌпиет луват вўш эвЌлт вЌнлЌта ювум ёх вЌнта тЌдЌн хоттел ёх, вошЌн Ќшколайтн вЌнлЌтйлты нявремЌт, «Кванториум» немуп инженерной, технической па па йилуп верЌта вЌнлЌтйы тЌхи

эвЌлт айлат ёх, Ёмвош «Радуга» немпи шЌкащты нявремЌт тЌйты хотн вЌлты-холты пухЌт па эвет, Хон Петра вош па па вошЌт эвЌлт мойЌа юхтум ёх вЌсЌт.

ЁмЌхЌтл юхтум мира ЌмЌщ якты-ариты хЌр вантлЌсы. Щи арат шуши мир якЌт, арЌт, нарЌсты сыйт хўвн Ќн вантсўв. ТЌта «ХЌтл» немпи Ас-угорской театр ёх, Ёмвош «ЛылЌн союмн» вЌнлЌтйлты шуши нявремЌт, «Ёмвош ёх» немпи арЌ-якЌ неЌЌт мира якты хЌр вантлЌсЌт.

Арсыр верн нЌтЌсты ёхлўв, щит Югорской университет па технологопедагогической вЌнлЌтйлты тЌхеЌн эвЌлт неЌЌт-хЌйт, УвЌс нявремЌт вЌнлЌтйы искусствайт хот хуща вЌлты айлат ёх, оса верЌт тЌты хуялўв па па вошЌн мирлўв.

КашЌн хЌннехЌя тЌта ЌмЌщ па амтЌн вЌс. Юхи хЌщум олЌт иты нявремийет пЌта сыр-сыр увЌс мир Бращты кЌсупсЌт па юнтутЌт, нумсЌн партупсЌт верЌнтсыйт. ЩЌлЌта итЌх

нявремЌт ЌЌкет-щет пилд юх шўкЌт эвЌлт тыхлЌт лЌщЌтсЌт, аканят БнтсЌт, олюпн хўрЌт хЌншсЌт па па ЌмЌщ кЌсупсЌтн кЌссЌт.

Югра мўв губернатор Н. Комарова вурЌаев ёмЌхЌтл вўраЌн лЌщЌтум якты хЌр яма вантсЌлЌ, мўЌ щиревн, лўвела мЌстЌс. Елды округев вулЌн кЌщЌя шуши мир Бращты кЌсупсЌт па юнтЌн партупсЌт альсыйт. ЌмЌщ вЌс, хЌн Наталья Владимировна нявремЌт пилд юх шўкЌт эвЌлт тыхлЌт верты питЌс.

«Торум Маа» тЌхи кЌщЌ не Л.А. АлфБрова округ кЌщЌя йилуп верлЌл олЌнЌн ай павтЌс. Щи кўтн «По дороге на стойбище» немуп моньщЌн непек вантлЌс. ТЌм ут «Югра лылЌнуптЌты» тЌхи «Торум Маа» музей па Югра мўв культура верЌт тЌты департамент ёх ийха пилтЌщман версЌл. МоньщЌт хЌнты айлат не Елизавета Тасьманова па вухаль хЌ Анатолий Брусницин хЌншсЌн. Лын китЌнтЌк «Торум Маа» йис пурмЌсЌт

шавиты хотн рЌпитлЌн. ТЌм моньщЌт хуща шоворые па нюхсые семн вантман лылЌнлЌн, щи щира йилуп киника верса. ВойЌнЌн путЌртлЌн, муй вўрн лын хЌнты па вухаль йис кЌрта йЌхсЌн, муйсЌр хотЌт, лупасЌт па мўв вантсЌн. ЩЌлЌта «смартфон» шўЌк унтасн моньщЌт видео щирн шувалЌты рЌхл.

ЮхлЌ Н.В. Комарова лупЌс: «Нын вЌн рЌпата версЌты, вера ЌмЌщ киника тывЌс. ПЌмашипа нынана!»

Лўн хотн «Кина вантты хот» пўншсы. ТЌта рЌт ясЌтн ай нявремЌт кеши па вЌншЌк ёх пЌта кина шЌпЌт вантты щир вЌс.

Югра мўв Этноспорт Федерация тЌхи ёх унтасн ЌхЌл шЌпи навЌрты, хЌлмит пўш навЌрлЌты, лЌюм БвЌлты па тынщЌн сўв талты кашЌн хЌннехЌ веритЌс.

Тыв юхтылум мир хЌтл мЌр кўтЌдн путЌртсЌт, як хот вантсЌт, тови хошумн рўтыщЌсЌт па ям нумЌсн юхлЌ керлЌсЌт.

ПутЌр хЌншЌс:

Ирина Самсонова

Ольга Ефимовна мойлупсыйн катлуптӑсы

Нефтеюганск вошаӑ хӑнты неӑӑт

Вурӑа имен юхтӑс

Ёмвош округн 2011-мит ол вӑш эвӑлт «Вурӑа хӑтл» поступсы унтасн вӑн ёмӑӑхӑтла лӑщӑтса. Щи пӑта ин Югра мӑв вошӑтн, кӑртӑтн тӑм ёмӑӑхӑтл вӑн кер тылӑщ кимӑт рӑтыщӑты хӑтлӑтн постыйлда.

Тӑм пӑш вурӑа имен ёмӑӑхӑтла Нефтеюганск воша йӑхсум. Щӑта вӑн кер тылӑщ 11-мит хӑтӑлн «Вурӑа хӑтл» постӑсы. «Империя» немуп кӑлуп хотн нюки хот верум, щи пӑӑӑлн Юхан мӑв хӑнтӑт ӑхӑл омсӑлтум. Щӑлта вурӑа имен хур кӑрӑщ тӑхия нух верум. Хӑтл кӑтуп кемн Нефтеюганск вошаӑ мир ёмӑӑхӑтла ӑкӑтӑщты питсӑт. Мет олӑӑ нывремӑт вурӑа олӑӑӑн ванлтупсы альсӑт. Тӑм вӑйтӑнтупсыйн эвет, пухӑт увӑс мир якӑт яксӑт.

Имудтыйн па роман хӑнты щирн неӑӑт аремӑсӑт, щит Ёмвош эвӑлт юхтум имет. Лыв йӑм арат ар рӑт ясӑевн арисӑт. Ай Кӑрина аримелн Анна Зверева йма хӑнты ими як йӑс. Тӑп шеӑк шаль, Юхан мӑв хӑнтӑт ясӑӑ па арӑт ма тӑта ӑн хӑлсум.

Елды Югра мӑв депутат хӑ Александр Зеленский лупӑс:

» Сӑм хӑр вӑш эвӑлт Юхан мӑв ӑх ёмӑӑхӑтл пида! Вантӑ, увӑс мӑва вурӑа мелӑк тӑл. Тӑм тухлӑӑ вой юхӑтты юпийн хӑтлӑт и неш хӑва йилӑт па тӑрмев товия щи йил. Щи тумпи шуши мир, лӑдн рӑт мӑведн иса лыв ясӑел ат сӑтыл.

Щӑлта Югра мӑв депутатӑӑн А. Зеленский, В. Семёнов нӑптал вӑна йовум имеӑӑн Агриппина Васильевна Панова па Ольга Ефимовна Скакунова ишӑкты непекӑӑнӑн па мойлупсӑтн катлуптӑслӑн. Вантӑ, тӑм хӑнты имеӑӑн ар ол мӑр нывремӑт вӑнлтуман Нефтеюганск вошн рӑпитсӑӑн.

Щӑлта вошаӑ мир па мойӑ хуятӑт ар вӑрн юнтсӑт. Ай ӑх вурӑа хурӑт йӑх эвӑлт версӑт, щи тумпи мет ай тӑпиет олюпн вурӑа имен хур хӑншсӑт. Вурӑа имен юхӑтты ёмӑӑхӑтл олӑӑӑн Нефтеюганск вошн шуши мир пида рӑпитты ими Ольга Воронова ай павтӑс:

Ай ӑх юнтлӑт

Пухӑт ӑр таллӑт. У. Данило верум хурӑт

» Катра вурӑа хӑтл вера ӑн постыйлса. Йис ясӑӑ щирн вурӑа вера амтӑтылӑл йилпа ай ныврем сема питтыйн. Вантӑ, лӑв кӑрӑӑл ай ныврем енмӑлты полты пайн хошмӑлӑтл. Нефтеюганск вошн 2000-мит ол вӑш эвӑлт «Вурӑа хӑтл» постӑты питсӑв. Тӑм ёмӑӑхӑтл «Центр национальной культуры»,

«Югра лыднуптӑты» тӑхи па Нефтеюганск вош кӑща хотн рӑпитты хуятӑт лӑщӑтыйлӑлӑт. Ин атум Ковид-19 мӑш пӑта ар мир йха ӑкӑтты ӑн рӑхл, щи пӑта шимл хуят ёмӑӑхӑтла вохсӑв, сыры олӑтн ар вошаӑ хӑннехӑ юхтылӑс.

Путӑр хӑншӑс:
Ульяна Молданова

Ханты катһан Вэн Аңклум кэртән вэлдәһән

Вэн Аңклум вош ханты вэн кэрта лүңтәсәс, щәта ар хәннехә вәс. Ин па кэртән рәпата шимл, вәншәк па айлат хуятәт па вошәта па кэртәта вэлты па рәпитты мәнсәт. Тәта мултыкем пирәщ хуятәт хәщсәт, айлат ех тәта шимл, вәл.

Кэрт кәщя щәта Полина Александровна Колташкова рәпитл, мирн яма тәйды. Кэртәң кәщя хот эвәлт пирәщ, мәшәң ех, ар нявремәң хоттел мир па шимл тыләщ вух еша вүты хуятәт нәтлыйт.

Кэртән ай пушхәт лавәлты хот, ашкола, лапка, күлуп, киникайт лүңәтты хот йит вәлдәт. Ашколая 2020-мит олн 40-көм няврем яңхәс.

Ханты хуятәһән Лариса Александровна па Семён Николаевич Ерныховһән ищи Вэн Аңклум вошн вәлдәһән. Лын китумтак пенсия вүша питсәһән. Семён Николаевич пурапурайн рыпака яңхийл, юн мосты верләл ләщәтәл. Лариса Александровна ентәсман па тыйман вәл. Мултыкем хотәң ехләда мосты пурмәсәт верл, итәх пурайн кэртәң мирн мулты ентты ищи партыйлды.

Сыры оләтн дыв кэртәң имет пида немасыя хәнты пурмәсәт ентсәт па тыйсәт, сәк эвәлт арсыр хурамәң, щүңкәт кәртәсәт. Щәлта щи верум утләл тыныты елды па вошәта китылдсыйт, еша вух еша холумтыйлдсәт.

Әхәтшәк щи вер нух вулытсы. Ин кэртәң неңәт күлупа яңхийлдәт, айкемн ентәсләт, ванлтупсәт верәнтыйлдәт. Күлуп хотн немасыя йис пурмәсәт шавиты па вандәтәты хот йит вәл.

▲ Л.А. Ерныхова. Н. Меров верум хур

Лариса Александровна эви опращ нәмл Пендыхова, лүв Шәншвош кэртән сема питәс па енмәс. Щәта ашколайл етшуптәслә па елды вәнлтыйлды нумәс верәс. Щи пәта Серов воша штукатура-малляра йиты пәта мәнәс. Тәп щи вер сәмла ән рәхәс. Лүв пиркашека йиты шеңк ләңхас па тәп немудт ән тывәс, щиты щи Шәншвошла юхи вәлты юхтәс. Еша вәс 1981-мит олн Вэн Аңклум кэрта имайл хуши мойна яңхәс. Щи тәхи щи мурта сәмла питәс па щиты кэртән щи хәщәс.

▲ Вэн Аңклум кэрт

Тәта икел пида вәй-тантсәһән, хәлум няврем тәйсәһән. Ин нявремләл вәна па семьяяңа йисәт. Аләна вән эвән хүвн Октябрьской вошн вәл, лапкайн рәпитл. Лүв хәлум няврем тәйл, нявремләл ищи вәншәка йисәт. Пухәл тәнял Емвошн технологопедагогической колледж етшуптәслә па армияя вүсы. Эвиел нивәлмит кләсән вәнлтыйл.

Лариса па Семён Ерныховһән пухәл китумтак питы вуй нух талты тәхетн рәпитләһән. Анатолий пухән Нягань вошн вәл. Ай

пухән Приобье вошн вәл па Роснефть тәхийн вахта щирн рәпитл. Лын ищи имеңә йисәһән, нявремәт тәйләт. Вәнләт кәтһән ванкүтлы нявремләл хуши мойна яңхийлдәһән, хилыләл дын хущана юхтыйлдәт.

Тәм хәнты кәтһәна ям па хошум вүща ясәт лупты ләңхалум. Тәләңа, уяңа нявремләл па хилыләл пида ат вәлдәт.

Путәр хәншәс:
Надежда Вах

Ханты мир аќтащсат

Вэн кер тылащ 7-митн Нуви саңхум вошн мир Вурна хатл постасат.

Ёманхатл Этнокультурной центр ёх лэщатсат. Шив вошаң ашкола нявремат па тэса ёнтасты неңат вохантсыйт. Ши хатлдантам пұш сема питум вет няврем аңкидал-ащидал мойлупсэтин па ишак непека́тн катлупта́сыйт. Ши юпийн «Увас хурамат»

эвет-пухат яксат-арисат, кат ай эви стихотворения лўнатсаңан.

Щалта мойң ёх сўмата ай сухат йирсат па йилуп олн йм, уяң вэлупсы вохсат, лэлн па ар няврем там ол ат сема питас.

Надежда Рагимова

Духн касты вулаң вер

Там ванан айлат ёх сыр-сыр касты тахетн нух питум апрәң вэн катқан пида духн яңхсат, ши вер немл «Тренировка с чемпионом». Там вер Ёмвошн вэн кер тылащ 8-мит хатлдан Александр Филипенко немуп тал, тәрүмн касты тахийн вэс.

Тамаш верн иса 100 кем духн яңхты айлат ёх аќумсат. Щит «Спортивная школа олимпийского резерва» Ёмвош эвалт, «Югорский колледж олимпийского резерва» па Югра чемпионат тахетн касум нявремат.

Югра айлат ёх пида там духаң панта тарма духн касты хейнаң А. Большунов па С. Устюгов лолсаңан.

Александр Большунов – щит Россия хуца «Мастер спорта» нем тайты хэ, няд пұш Олимпийской тахетн нух питум хуят, скиатлонан мўвтел мир луваттын нух па питылдас, кат пұш Вэн хрустальной глобус ёша павтылдас, щит мўвтел мир луваттын Кубок хуца, кат пұш Тур де Ски ар хатл касты тахетн ищи нух питылум хәннехэ, лўв хуты па ар тахетн сырыя вэс.

Сергей Устюгов – щит Россия хуца «Мастер спорта» нем тайты хэ, кат пұш скиатлон немуп вератн, иса мир касты тахетн нух питылдас, кат пұш Тур де Ски ар хатл касты тахетн нух питылум хәннехэ, хэлум пұш айлат ёх кўтн мўвтел мир луваттын,

вет пұш нявремат кўтн мўвтел мир касупсыятн нух питылдас. Ин лўв ши кўш ёх кўтн касл, тәп кўр мәш тайл, щитл худна иса йма ан йис. Нявремата вера амаш вэс мўвтел мир немуп вэн ёх пида лўхн яңхты. Ши юпийн па айлат ёх дын пида па путартсат па сыр-сыр иньщупсэт тайсат.

Александр Большунов па Сергей Устюгов Ёмвош кашаң ол Югорской марафон па́та юхтылдәнаң, тата па ёх кўтн дын кәсләнаң.

Там марафон ёх духа хуцты па́та мет ям вер. Там ол атум мәш па́та па хон пелак ёх юхатты вер а́нтәм, щикўш дыв каш тайсат. Касупсы тахийн путартум катна́лүв тумпи 10-мит хатлдан вэн кер тылащн 2021-мит олн мир луват касупсы хуца вух мевл пос ёша павтум имет Яна Кирпиченко, Татьяна Сорина, Юлия Ступак (Белорукова), Наталья Непряева кәссат.

Духн касты Югра федерация уххэ Сергей Кря-

Ёмвошн духаң кәсупсын. П. Молданов верум хур

нин ясаңан там ол мир луват духн касты Югорской марафон хуца мет ар хәннехэ кәссат, иса касты та́хия 2800 киньша аршак ёх непе́к китсат.

Касты та́хийн там ол хэлум пәнт верса: 5, 25 па 50 километра. Там та́хийн вэн спортсменат кўтн па сыр-сыр ёх кәссат, ма́та хуятат духн яңхты ләңхасат. Мойлупсы па́та 1,8 миллион вух банк «Открытие» ма́с.

Там ол касупсы хатлдатн па та́лаң ол ма́р тәрмев атум вэс, ши па́та духн яңхты пәнт мет яма лэщатты мосас. Ши олаңан

«ЮграМегаСпорт» кәща хэ Валерий Радченко лупас: «Тамаш ищки тал па тамаш рўваң тови ма хулна ан вантыйлсум».

Кәсупсы та́хийн икет кўтн Александр Большунов нух питас, лўв юпелн финиша Рауль Шакирзянов юхтас, хәлмит нух питум хәев Никита Поршнев. Имет кўтн мет сыры Татьяна Сорина юхтас, лўв юпелн Наталья Непряева вэс, хәлмит та́хия Юлия Ступак питас.

Путар хәншәс:
Пётр Молданов

Тохтурат ханнехэ мэш арталдасат

Тата мосванан, вэн кер тылдьщ хэтмит хэтэлдн, Ёмвошн айкелдт акатты ханнехуятат «Центр профессиональной патологии» тәхи тохтурат нүмпийн кәщая вэлты хә Николай Ташланов пида мирхотн вөйтантийдсат па путартсат.

Мосл лупты щи вер олдәнән, хуты Ас хәлты тылдьщ 11-мит хәтл вүш эвәлт па иса ай кер тылдьщ 22-мит хәтл вәнты сыр-сыр мөшәт ймәлты 17 тохтур, мәта ёх ар ол «Центр профессиональной патологии» тәхийн ай кәртәт муй вошәт хүватн йңхман рәпитләт, араattelдн 14-көм тәхетн вәсәт, хәннехэ мөш верәт тўңщираңа вантсәт па тәса арталдасәт.

Н. Ташланов. www.informugra.ru эвәлт вүюм хур

Тохтурат тәтыяты йилуп машина. П. Молданов верум хур

Щиты тохтурат тәл әшәт хүват машинаитн Сүмәтвош, Ёмвош, Нижневартковской, Сәрханл районәт арсыр ай кәртәта тәтыясыит, хута хәннехуятат мөш верәт ймсыева вантты веритсәт. Муй щирн дыв рәпитсәт, Николай Ташланов путәртәс:

» Тәм йилпа юхтум олэвн мўңева ймкөм лавәртәң кашәң рәпата «Covid-19» мөш вер пәта вәс. Щи пәта мўң айшәк муй вәншәк тохтурәта па машинаитн мўңев иса тывелт-тухелт тәтыяты хәннехуятәта мәнты елпийн немасыя тестирования версүв. Шеңк йм щи вер, хуты арсыр районәт ай кәртәтн рәпитты тохтур ёхлүв щимәщ коронавирус немуп вән мөш верәта ән питсәт. Ма щиремн, Ас хәлты тылдьщ 11-мит хәтл вүш эвәлт па ай кер тылдьщ 22-мит хәтл вәнты тохтурәт вешкәта па тўңщираңа арсыр ай кәртәң хәннехуятат пида вәсәт, йма рәпитсәт.

Елды Н. Ташланов путәртәс, хуты профпато-

логия Центр ёх округев луватн йңхман арсыр районәтн араattelдн хәлүм щурәс кәтсөт хәннехә кәши-мөш верәт щирн вантсәт. Дыв күтәлн ләпәтсөт шуши мир хәннехуятат па вәсәт.

Тохтурат тәтыяты машинәлән йилуп щўңкәт верман вәлдәт: «Лаборатория», «Диагностика», «Флюорография», «Маммография» па «Стоматология».

Вантә, тәм юхи хәщүм йисн вән па әрәң машинаит йилпа етсәт. Ай кәртәтн вәлты мир ймсыева УЗИ, кардиограмма, рентген, арсыр дыведа мосты анализ верәт мәты щирәт тәйсәт. Щәлдта тохтурәтн мөшләл вантсыйт па нух хәншсыйт. Ультразвук тәм күтәтн араattelдн кәт щурәс ветсөт хәннехә мәс. Флюорография ищиты кәт щурәс мулдаскөм хуята версы. Маммография тәхия ветсөт не йңхәс. Пенкәт лекщитты тохтур хуца па хәтсөткөм хәннехә

ивудәпа вәс. Щимәщ арсыр мөш ймәлты вер тумпийн, тынәң, пуртәнәт унтасн кашәң ай кәртәң хә муй не хуца тәм йисн ищи күрумн дыв анализләд тўңщираңа ләщәтлйит па имухты луплйит.

Мет юхи хәщүм ясәңәлн «Центр профессиональной патологии» кәщая вәлты хә Николай Ташланов айкел верәс, хуты ай кәртәтн вәлты хәннехәйт ар пеләк хулыева хундәл, сәмләл, шәншләл, ешләл-күрдәл шеңк кәшитты мөшәң верләл олдәнән лупсәт. Щи пәта хун мөш щирдәлн щурәскөм хәннехә йма вантсәт.

Сөткөм хәннехә онко атум мөш вүш вәнты юхәтсәт. Дыв тохтурәтн немасыя Югра мўвн вәлты вән пәлыница хотәта лекщитты китсыйт.

Араattelдн, ййха ки лүңәтты, щит сөт хәтыяң йртәяң хәннехә арсыр вошәта кәши-мөш эвәлт ймәлтыйдты мәнсәт. Щәл-

та па дыв күтәлн кәтхушәяң хуята ищи күрумн тынәң щўңкәтн операция ләщәтты мосл. Профпатология центр тохтурәт рәпитты мәр нйәл пўш санавиация дыв хуцәла юхтылдәс. Вантә, щи пурайн мөшәң хәннехуятәта вән пәлыница таклы немудты лекщитты ән па веритсы. Ин тәмхәтл «Центр профессиональной патологии» кәща хә Н. Ташланов ясәң щирн, лүңән питты рәпата верәта ләщәтйилдәт. Щи пәта ин тывелт-тухелт йңхты йилуп хәт машинайн дыв па округ мөш ймәлты хот эвәлт мәлйит. Щимәщ нәтупсы унтасн, вән тохтур Н. Ташланов ясәң щирн, дыв рәпатаел йма па тәса елды ләщәтты веритләт. Щи тумпийн арсыр мосты тохтур Россия вошәт эвәлт тыв рәпитты вохләт.

Путәр хәншәс:
Владимир Енов

Сырыя етум «Ханты ясәң» газетайн Иван Сандрин олаңан, мата айлат хә Лорвош район Ямал мұв «Северная панорама» айкеләт ләщәтты непекин «Лылаң йиңк» немуп лопәс верәл, хәншийдсум. Ин елды ши айкеләт тәдем, ма лүвел иньщәссем, хутыса әшколайн па па тәхийн вәндтылдәс па газетая рәпитты юхтәс.

Вўды тащәтн енмум айлат хә

Иван Эдуардович, сырыя мин путремәсмән, хуты нәң Муши вошәң кўтуп әшколайн олаңмит па нядмит классәтн елды вәндтылдытты питсән?

► Щиты ши. Ин Муши вошн, вантә, ма әңкем-ащем пида юдн вәсум па олаңмит па нядмит клас-сәтн кўтуп әшколайн елды йма вәндтылдсум.

Имудтыйн нядмит клас-семн вәлман, Муши вош телевидения эвәлт ма хущема айкеләт әкәтты не телеоператор пида юхтәс, щиты иньщәмлә: «Ваня, мәтты айкеләт вера, муйсәр вер пәта нәң Москва воша китдын?»

Әхәт тәп ма уша версем, хуты йма вәндтылдытты щирем пәта Москва хон воша Кремлёвской ёлкая китдыном. Щиты мет олаң пўш 2002-мит олдн вән тухлаң хопн ма Москвая йңхсум па хон вошевн арсыр тәхета тәтлясыюв.

Юхи юхәтмемн ма мет йма елды әшколайн вәнд-тыйлдытты питсум. Лухәтн сора хәхәлды, тынщаң сўва вушкәты, лаюм хўв тәхия эвәлмәты па әхәл шәпи навәрты па вўянтсум. Ши тумпийн арсыр әрашты муй катләсылдытты хот йитәта йңхты па питсум. Кашәң ай муй вәншәк вер мәнәма елды мет сәмәңа па хурасәңа ши пурайн вантәссәт.

Әшкола етшуптумен кемн па муйсәр тәхийн нәң елды вәндтылдсән?

► Муши вош кўтуп әшколаём ма 2010-мит

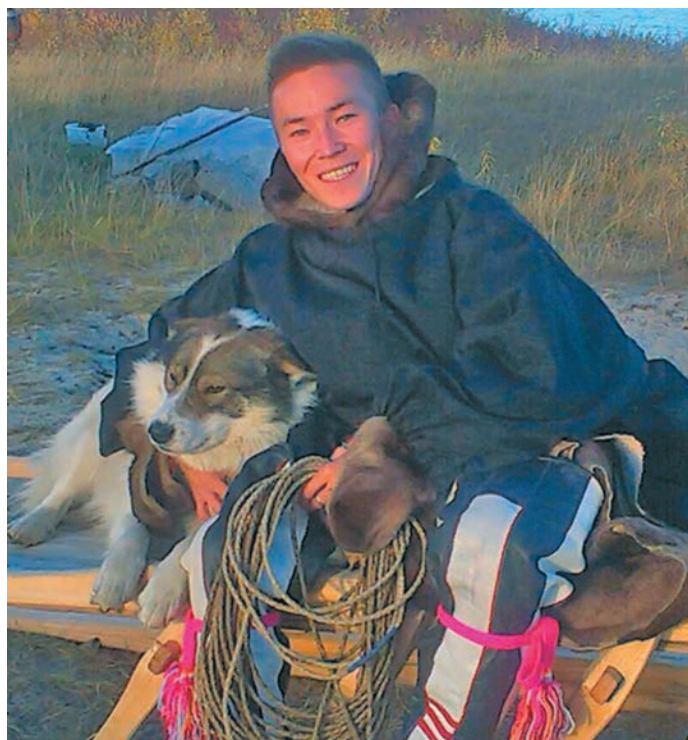
И.Э. Сандрин якты-ариты хотн

олдн етшуптәссем па елды Санкт-Петербург воша государственной полярной академияйн «гидрогеоэколог» щирн вәндтылдытты вўсыюм. Мўң вәндтәсыюв, муй щирн мўвәт-йиңкәт лавәлды, вой-хўл велпәсәт

Ши академияйн ма тумпемн хәнтәт, эвенкәт, эвенәт, чукчәт, корякәт па юрнәт вәндтылдман вәсәт. Ма щиремн, щимәщ йм вәндтәты тәхел етшуптумел юпийн лыв хулыева рәт увәс мўвлала рәпитты мәнсәт. Сыры айлат әх вәндтылум юпийн арсыр тәхета рәпатая китсыйт.

па вўды тащәтн вәлты хәннехуятәта сыр-сыр нәтупсәт Россия мўв поступсәт щирн ләщәтты.

Ши полярной академия вәндтылдытты тәхи Франция хон пеләк учёной-этнограф хә Жан Малори Россия мўв кәща әхлүв пида верәс. Лүв, вантә, Советской лащ пураитн мўң увәс пеләк мўвлүв ймсыева арталәс. Әхәт 1991-митолдн щимәщ вәндтәты тәхел мўң айлат әхлүв пәта Санкт-Петербург вошевн пўншәс.

Айлат хәнты хә рәт мўвәлдн

Муши вошн метеостанция хуши метеоролог ән тәрмәл. Ма ищи кўрумн Пулңавәт вош эвәлт юхи юхәтсум. Гидрогеоэколога вәндтылдмем унтасн Ас хәлды тыләщн 2018-мит олдн ши тәхийн рәпатайн мәсыюм. Щәлта ши вер тумпийн ищи ол «Северная панорама» немуп район газетая хәнты лопәс ләщәтты хәя рәпитты вохсыюм. Ин йм па мосты вернән верлүм: тәрма юхәтты арсыр верәт вантлүм па арталәлүм па хәнты әхлама сыр-сыр айкеләт хәншлүм.

Нәң Санкт-Петербург вош полярной академия етшуптумен юпийн муйсәр тәхийн рәпата мушәтсән?

► Ма щимәщ тәхи ән тәйсум. Ши пәта мет олаңан Муши вош Лорвош районан йис пурмәсәт шавиты хотн еша рәпитсум. Щәлта кәтләм ол мәр «Сыра-Сәв» якты-ариты хотн Пулңавәт вошн Ямал мўвн рәпата па тәйсум. Әхәт рәпатайды иса хәшсум. Имудтыйн хәлдсем, мәтты

Путәр хәншәс:
Владимир Носкин

Ай кер тылдьы 25-мит хаталн Ёмвошн ремёслайт Центр хотн XVI-мит Россия арсыр ай кэртат па вэн вошат күтн наука хурасатн маны «Юхи хэщум па там йисн вэлты верат олаңан» ай нявремат па вэншак пухат муй эвет паата научной конференция вэс. Шци айлат ёх мирхотн тэп Ёмвошн вэлты па арсыр тэхетн вэнлтыылды пухат па эвет эмаш айкелат лүңатты веритсат.

Айлат ёх арсыр ханшета вэнлтуман вэл

Ар пелак айлат пухат па эвет, хуйтат научной непекат тата ванлтасат, Наталья Юрьевна Сайнаковин иса тэнял ол мэр вүш эвалт арсыр наука щирн ханшты вэнлтуман тайсыйт.

Мосл лупты, хуы ма щинэ пила научной мирхотэл дэщатум пураелн немасыя вэйтантийлсум па мин күтэвн ямсыева пүтартсумн.

▲ Н.Ю. Сайнакова

Наталья Юрьевна ин Ёмвош искусствайт Центр хотн пухат па эвет вэнлтуман вэл. Там пүш араattelн 23-мит ол мултаса щин йис, хуы лүв щин тахийн рэпитл.

Наталья Юрьевна тамхатл ищи нявремат «Шуши мир ханшета», «Ханнехуятат ешаң рэпата верата» па «Щайшкан эвалт арсыр ханшет хурамача ёнтты щирата» вэнлтэл. Щиталд тумпийн там не па лүв вэнлтыылды пухдал па эвидал кашаң ол арсыр научной конференцияита йңхлат, мата угат лэщатты пураин сыр-сыр эмаш доклард непекдал лүңатлэт.

Тамхатл па ремёслайт Центр хотн Россия арсыр ай кэртат па вэн вошат күтн наука хурасатн маны «Юхи хэщум па там йисн вэлты верат олаңан» XVI-мит мирхот манумн Наталья

Сайнакова эвалт ищинял айлат ханнехэ арсыр докладат версат. Щит Павел Захаров «Мойпэр ханши», Анастасия Малетина «Хумлэх ханши», Маргарита Лисенкова «Тэрма керлэты верат ханшет» па Эдуард Хайрутдинов «Не антупкел».

Елды Наталья Юрьевна пүтартас, хуы Эдуард Хайрутдинов тамхатл хэлмит курс хуца «юх хурамача эватты верата» вэнлтыыл. Тамаш «Не антупкел» олаңан ханшум непекал лүв тэнял ямсыева па түңшираңа лэщатсалэ. Тэп коронавирус маш вер юхтум унтасн немудты тахийн лүв верум рэпатайл ванлтаты щир ан па тайс. Маргарита Лисенкова «Тэрма керлэты верат ханшет» непекал ищиты тэнял ол сунуптаслэ. Вэнлтаты неңал ясчат щирн, там эви, иса вэтша щирадн,

▲ А. Малетина

▲ Хумлэх ханши хурас. В. Енов верум хурат

сыр-сыр киникайт каншас, арсыр тэрма керлэты щират уша павтас. Эхат велщит тамаш наука щирн маны непек верас.

Маргарита тэп кимит курсан «юх хурамача эватты верата» вэнлтыыл. Анастасия Малетина «Хумлэх ханши» олаңан доклад лэщатас. Там эви тэп 1-мит ол «кев хурамача эватты щирата» вэнлтыыл.

Павел Захаров «Мойпэр ханши» непекал ищиты мирхотн лүңатсалэ па уша йис, муй щирн айлат пухат па эвет тэса па вещьката дыв наукаинч непекдал ханшсат. Вантэ, эмаш вэс дывел хэлантты па уша верты, муй хурасуп хурамач ханшет мүн ханты мирев сырыя тайс.

Мет юхи хэщум пураин Наталья Сайнакова лупас, хуы там мирхотатн дыв айлат ёхдал мет ушаңа-сащача йилат. Елды дыв ищи арсыр научной непекат пила рэпитты пиллат. Шци верат тумпийн, хэн айлат хуятат докладат ханшлат, кашаң пүш ин дывел вэнлтаты неңдал пила и ясаңа муй и путра юхатлэт.

Вантэ, вэншак ёхн дыв сыр-сыр ям верата вэнлталыйт. Шци щирн, тамаш научной мирхотат там йисн вэнлтаты пухата па эвета шеңк мослат.

Пүтэр ханшас:
Владимир Енов

«Ханты ясаң» па «Луима сэрипос» газетайңан рэпитты тынаң ёх!

30 ол юхды «Ханты ясаң» па «Луима сэрипос» газетайңан ёх ийха рэпитты пйтсәт, и редакция тывәс, щит вән вер. Сәмем хәр вүш эвәлт йм ясәт нынана китлум, тумтака, уяңа-пищәңа вәдаты!

Нын мосты айкеләт, нүшайт, йис вәлупсәв, хәннехуятәт олҘҘн әмәщ пүтрәт хәншләты, щирн нынана вән пәмашипа луплүв. Ирина Самсонова ма олңемн пүтәр хәншәс, мәнәма шеңк щит әмәщ лүңәтты вәс, лүвела ищи йм ясәт китлум.

Тәм ванән йилуп стихәт хәншсум, щитәт Людмила Гурьева хәнты ясаңа

тулмащтәслә, лүвела вән пәмашипа луплум.

Хурамәң вәнт.
Щел вух иты юхан.
Ром сыйлы вәнт
Ма мухалаём.

***

Ай кәртыём.
Мосты кәртыём.
Түкьякәң кәртыём
Ас хонәңан омәсл.

Хурамәң мүвем,
Хүв па ван.
Ас хонәң кәрәщ па дел.
Кәт хонәң күтн
вүтәң Ас.
Хумпәң Ас, ром Ас.

***

Турн хәрн вәсүв
Щунь лүң пурайн.
Йм хәтл вәс,
Икилүв турн сәвәрсәт.

Епләң вүрты ай мәрәха
Нявремиет амәтсәт.

***

Римхумтәс.
Тәрум нувия йис
Тыләщ эвәлт.
Түкьякәң кәртые.
Ешавәл мүң мәнлүв
Па тәл юпийн юхды
керләлүв.

Наталья Мешалкина
(Гришкина), Ёмвош
Хәнты ясаңа тулмащтәс:
Людмила Гурьева

Ольга Александровна Кравченко нәмты пйтлэв

2021-мит ол вән кер тыләщ 13-мит хәтлән нәптәл 67 ола ювум Касум хәнты имие, Касум мүв антропологической ашкола (КАШ) ләщәтум хәннехә, «Нумсәң ёх» немпи лүң пурайн нявремәт рүтьщәты тәхи пүншум хуят, Ас-угорской институтн увәс мир йис верлүв, хәнты пүтәрлүв, ясаңлүв йилуп щирн есәлты тәхийн научной рәпатнек, нявремәт вәндтәты не па мир пела иса пурайн сәмәң па апрәң хуят Ольга Александровна Кравченко әнтәма йис. Хүв пәнәта иса кеша шәшмәс йм хәннехә.

Ольга Александровна 1954-мит ол вәйт дор тыләщ 23-мит хәтлән Нуви сәңхум мүв Вүтвошн Александр па Надежда Молтан хоттел ёх хуца сема пйтәс. Вүтвошн лүв аңкеләщел непекәң кәтңәна альсыйңән. Аңқаңкел мирямәлтыпалекщитты әр тәйс, щи әр Ольга Кравченко хилнеңиела мәслә.

Ая вәдман Ольга мәш эвәтты тохтура йиты ләңхас. Вәна ювмадн нявремәт вәндтәты вер сәмәңа тәйс, йм арат ол Касум ашколайн рәпитәс. Рүтьщәты вүша йиты вәнты Ас-угорской институт хуца научной рәпатнека вәс.

Касум мүв антропологической ашкола

(КАШ) Ольга Кравченко вәлупсыйн мет вудаңа па мосты вера тәйсәлә. Щи пурайн округевн КАШ мет оләң, йилуп щирн йис верәт ләщәтты государственной оса рәпата тәты тәхи вәс. Ольга Александровна щитәти пүншты ләңхас, щитәти әхтыйнлүв кәщая вәс.

Щи тумпи хәс мултас ол юхды йис верәт дерамтты пела сәмәң хуятые Ольга Кравченко унтасн «Нумсәң ёх» немуп хәр тывәс па тәм хәтл вәнты елды вәл. Хәнты пурайн хәнты ими хәншум «Языкомировидение» па «Искусство и ремёсла» немпи пүтәрңән хүват инвәнты айдат ёх увәс мир культура вәндтәлүйт.

Ольга Кравченко – мет оләң хәннехә, мәта нумсәт па тәс верәт ун-

тасн компьютер пәта юнтутәт па пушхәт пәта мультфильмәт хәнты ясаңән шиваләты рәхл. Тәпиелүв пәта «Щащи па хилы» немпи ай кина рүш, немецкой па английской ясәтә тулмащтуман вәл. Евразийской XII-мит Мүвтел телефорум хуца оләңмит тәхия пйтәс.

Ольга Кравченко йилуп щирн ләщәтум увәс мир йис верәт пела вантман ипүш эстонской политика әхтыйн ёх лупсәт: «Ольга Кравченко па лүв пидәла и нумәсн, и верн нявремәт па айдат ёх пидә рәпитты хуятәт, дыват йилуп щирн вәндтуман йис культура ләрамтты ёха вәлупсыйн кев хурас омәсты мосл. Нын хурасуп хәннехә иса мүвәтн күш кәншты, ән па шиваләды!»

Айдат ёх пәта тәс па апрәң рәпата түвмәл пәта Ольга Александровна Кравченкая «За активную работу с молодежью» немпи мевл посн катлуптәсы.

Мүң, «Хәнты ясаң» па «Луима сэрипос» газетайңан рәпитты ёх, сәмлүв кәшет па нумәслүв давәртәт, нәптәл вәна пелка ювум хуятәв, тынаң хәнты имиев вәтшәсәв. Лүв рәтләда шаляң ясаң китлүв, тәм шәкәң хәтләтн мүң нын пидана вәлдүв.

Ирина Самсонова

Хутыса рўтыщаты Нуви сәңхум районан

Касум вошн Нуви сәңхум районан иса мир рўтыщаты хәтләтн лавәлдыйт. «Касум ёх» немпи шуши мир йис верәт лавәлды па нух алуьмты тәхи хуятәт дыв пәтәда әмәщ верәт ләщәтләт. Тәм ванән ма шив яңхсум па уша павәтсум, хутыса рўтыщаты хәтләт верәнтлыйт.

Щи олаңән мәнема «Касум ёх» тәхийн рәпитты нә Марина Кабакова пүтәртәс:

» Тәта мойң ёх шуши мирев йис вәлупсы олаңән уша павәтләт. Тыв юхәттәдн нянь кәрн нянь верләт, кәра омәсләт, щәлта лавәлдләт, хән етшәл, нух вўләт. Щәлта вўлы вуй пида каврум нянь деләт, воньшумут, мәрәх, вўрты воньшумут деләт.

Мосл лупты, мойң хуятәт хәнты кәрн верум нянь мосман тайләт, щиты лупләт:

» Тәм кәрн иса епләң нянь верды, тәта неңәт йма рәпитләт – Ольга Обатина, Вера Федотова, Галина Шуганова, Наталья Федотова, Марина Кабакова, Елена Федотова. Вән пәмәщипа дывела.

Марина Викторовна ясәңдал, ширн, дыв мойң хуятәта хәнты хотн ванл-тәләт, хутыса йис пурайн Касум мўвн шуши мирәт вәсәт. Музей хәрн вой велпәсләты хә әш верман вәл. Мир щи әш хўват яңхләт па ванләт, муйсәр войт вәнтән вәлдәт, муйсәр пәнтәт щәта хәйләт.

Щәлта хәр верләт, күтлупн тўт вўщитләт, мухәлая вўлы сух пунләт. Вўлы сух әхтыин хуятәт омәсләт, епләң нянь шаритләт. Щиты верты мосл: няр нянь йюха ювәрмәты, тўта утумты па нянь шаритты. Нявремәт па вән хуятәт щиты нянь верләт, щәлта турн шай пида деләт. Шай шәмши, хўмәсвәл, пәщар воньшумут па тәта әктум лыптәт эвәлт верлы.

Валентина па Юрий Тарлинңән щи рўтыщаты

Мойң ёх епләң каврум нянь версәт па десәт

хәтләтн мойң ёх вўдыйн па буранән тәтьлялңән. Валентина Григорьевна щи олаңән щиты лупәс:

» Рўтыщаты хәтләң мўң вўдыйн нявремәт, вән хуятәт хәтәтьлюман тәтьлялдўв. Щи тумпи нявремәт пәта нәхәл ләтсўв, «банан» немл. Нявремәт щи ут шеңк әмщә тайләл, шеңк ләңхаләт яңхты. Амня юхан хўват лывты тәтьлялдәм. Щәта сыстам тәрум, нуви, йм, ләпәт доньщ. Нявремәт ил рәкәндләт, керәтгяләт, доньщ эвәлт пўл верләт па щи эвәлдләт, навәрләт.

Мосл лупты, музея юхтум ёх хәнты ләмәтсух ләмәтман хур вўты щир тайләт.

М. Кабакова лупәс, хуы шив яңхты щира и вән хуятә тур 300 шойт вух

тына хойл, няврема – 200 шойт вух. Вўдыйн хәтәтьляты щира и хуята 200 шойт вух тына хойл, «бананән» хәтәтьляты – и хуята сот шойт вух арат. Щи тумпи мойң хуятәт щәта хәнты кәрн верум нянь ләтты щир тайләт, и нянь сот шойтән ләтләт.

Ар мир арсыр тәхет эвәлт рўтыщаты Касум воша юхтыйлләт: Москва, Ростов, Санкт-Петербург, Екатеринбург, Пермь вошәт, Марий Эл, Удмуртия мўвңән, Нуви сәңхум вош, Лыхма, Октябрьское, Приобье, Нягань па па вошәт эвәлт. Итәхәт кимит па хәлмит пўш тыв юхтыйлләт. Иса ёх мосман тәта лавәлдыйт. Музея рўтыщаты юхтаты!

Йюха ювәрмунан нянь шаритләт. Н. Рагимова верум хурңән

Пүтәр хәншәс:

Надежда Рагимова

Ханты ясанг
(Хантыйское слово)
№8 (3572), 22.04.2021

Соучредители
Дума, Правительство
Ханты-Мансийского
автономного округа – Югры
Издатель
Департамент общественных
и внешних связей Ханты-
Мансийского автономного
округа – Югры

Редакция

Врио директора, главный редактор – **Кондина Г.Р.**
Телефон (3467) 33-22-72

Заместитель главного редактора – **Вах Н.И.**
Телефон (3467) 33-24-02

Ответственный секретарь – **Рагимова Н.В.**
Телефон (3467) 33-24-02

Адрес редакции и издателя:

628011, г. Ханты-Мансийск,
ул. Комсомольская, 31
тел./факс (3467) 33-17-52

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru
Газета размещена на сайте
www.khanty-yasang.ru

Отпечатано:

ООО «Новости Югры-
Производство» г. Сургут,
ул. Маяковского, 14.

Индексы **04393, 54393**

Тираж **2166** экз.
Заказ **1603**
Цена свободная

Газета
зарегистрирована
Управлением Федеральной
службы по надзору в
сфере связи,
информационных технологий
и массовых коммуникаций по

Тюменской области, ХМАО-
Югре и ЯНАО.

Свидетельство о регистрации
ПИ №ТУ 72-00796
от 23 января 2013 г.

Мнение авторов публикаций
не обязательно отражает
точку зрения редакции.